

بنام خداوند جان و خرد

دانشگاه علوم پزشکی تبریز
دانشکده پزشکی

**برنامه استراتژیک
گروه پزشکی اجتماعی و خانواده**

۱۴۰۵-۱۴۰۱

معرفی و تاریخچه گروه پزشکی اجتماعی

گروه پزشکی اجتماعی در آبان ماه ۱۳۵۷ تحت عنوان گروه آموزشی شماره ۱۱ دانشکده پزشکی و سپس تحت عنوان گروه آموزشی پوست، بهداشت و عفونی و گرمسیری فعالیتهای آموزشی پزشکی اجتماعی در دانشکده پزشکی با حضور اساتیدی چون دکتر پهلوان زاده، دکتر مبین، دکتر قریشی، دکتر نادری، دکتر لیقوانی، دکتر شیخ الاسلام زاده، دکتر مقدس پور، آقای سهرای، مهندس نیکمردان و دکتر نظری زاد و آقای کوشاور شروع به کار کرد. از سال ۱۳۶۲ با برگزاری دوره های کارآموزی و کارورزی بهداشت عملی دانشجویان پزشکی در فیلدها آغاز شد و از سال ۱۳۶۷ گروه کارآموزی و کارورزی در مرکز بهداشت استان تشکیل و مسئولیت این امر به مرکز بهداشت واگذار شد. در سال ۱۳۶۹، گروه بهداشت به گروه بهداشت و پزشکی اجتماعی تغییر یافت.

این گروه در حال حاضر دارای ۹ عضو هیئت علمی می باشد و دروس پزشکی اجتماعی نظری در دوره پزشکی عمومی شامل اصول خدمات بهداشتی، اصول و روشهای اپیدمیولوژی، سلامت خانواده و جمعیت، آمار، روش تحقیق و پزشکی مبتنی بر شواهد، اپیدمیولوژی و پیشگیری از بیماریها، در گروههای مختلف دانشجویان پزشکی تدریس می شود و هر ماه بطور متوسط ۴۰-۵۰ دانشجوی پزشکی در دوره های کارآموزی و کارورزی پزشکی اجتماعی در فیلدهای آموزشی به کارآموزی و کارورزی می پردازند.

در هر ترم دروس مختلفی در دانشکده های مدیریت و اطلاع رسانی، بهداشت و پرستاری و مامایی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی نیز توسط اعضای هیئت علمی گروه نیز تدریس می شود

از سال ۱۳۸۸ تا کنون ۲۶ دستیار پزشکی اجتماعی و از سال ۱۳۹۲ تا کنون ۳۶ دستیار پزشکی خانواده در این گروه تربیت شده اند

از سال ۱۳۹۰ دوره پودمانی **MPH** پزشکی خانواده تا کنون ۴ دوره دانشجوی به تعداد ۱۲۰ نفر آموزش دیده اند و از سال ۱۳۹۴ دوره **MPH** عمومی تصویب شد که تاکنون ۴ دوره و ۸۰ دانشجوی تربیت شده اند.

رسالت گروه پزشکی اجتماعی

گروه پزشکی اجتماعی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز با بهره مندی از توانمندیهای اعضای هیئت علمی و کارشناسان خود و با استفاده از ساختار مناسب و بکارگیری منابع موجود ، با تعهد به رسالت های زیر فعالیت می کند:

- تربیت نیروی انسانی در راستای ارتقای سلامت و حل مشکلات مرتبط با سلامت جامعه
- ارتقای دانش و مهارتها در رشته پزشکی اجتماعی و خانواده و سلامت عمومی
- آموزش مستمر و مداوم دانش آموختگان درخصوص پزشکی اجتماعی و خانواده و سلامت عمومی
- پژوهش در راستای ارتقای سلامت و حل مشکلات جامعه
- ارائه مراقبتها و خدمات ارتقای سلامت، پیشگیری و مشاوره و درمان در حیطه پزشکی اجتماعی و خانواده
- تلاش در جهت ترویج مفاهیم و اصول تعیین گر های اجتماعی سلامت و ۵ سطح پیشگیری در سطح کشور

دورنمای گروه پزشکی اجتماعی

ما برآنیم با دستیابی به شاخص های آموزشی و پژوهشی و ارائه خدمات مرتبط با پزشکی اجتماعی و خانواده و سلامت عمومی و تعیین گره های اجتماعی سلامت ، در بالاترین سطح ملی و منطقه ای در خدمت ارتقای سلامت جامعه باشیم.

تحلیل SWOT

نقاط قوت Strengths

- ارتباط مناسب با بهداشت استان و مسئولین فیلدهای آموزشی بخصوص در عرصه های محیطی شهر و روستا
- وجود اعضای هیئت علمی گروه در کمیته ها و شوراهای مختلف دانشگاه
- جذب دانشجویان علاقمند به پژوهش و هدایت پژوهش های دانشجویی
- همکاری اعضای هیئت علمی گروه با پروژه ها و طرحهای تحقیقاتی و پایان نامه ها در دانشکده ها و معاونت های دانشگاه
- ارتباط آموزشی و پژوهشی با سازمانهای خارج از دانشگاه (کارخانجات، صدا و سیما، شهرداری، آموزش و پرورش،...)
- مرجعیت بدلیل سابقه طولانی و موفق آموزش پزشکی جامعه نگر گروه در بین گروههای پزشکی اجتماعی شمالغرب و غرب کشور
- وجود کلینیک تخصصی پزشکی پیشگیری
- وجود کلینیک تخصصی پزشکی خانواده
- وجود کلینیک سالمندان
- وجود کلینیک سلامت جنسی
- وجود دوره MPH عمومی استعدادهای درخشان
- وجود مرکز تحقیقات SDH با حضور اعضای گروه
- حضور اعضای هیئت علمی بعنوان مشاور در فعالیت های آموزشی و پژوهشی دانشگاه

نقاط ضعف Weaknesses

- محدودیت منابع مالی و تجهیزات
- فضای کم گروه پزشکی اجتماعی
- عدم استفاده عملی از داده های بدست آمده از بررسی های کارورزی و کارآموزی

- هم راستا نبودن برخی اهداف شخصی اعضای گروه با هم و با برنامه های گروه
- نداشتن مرکز مستقل سلامت آموزشی و جمعیت تحت پوشش
- عدم همکاری با دانش آموختگان پزشکی اجتماعی و خانواده در راستای آموزش دانشجویان در عرصه های شهری و روستایی

فرصت ها: Opportunities

- حمایت مسئولین دانشگاه و کشور از ایجاد و گسترش پزشکی خانواده و درج آن در برنامه ریزی استراتژیک دانشگاه
- نگرش مثبت مسئولین دانشگاه نسبت به مراقبتهای سرپایی
- نگرش مثبت و تعهد مسئولین آموزشی دانشگاه نسبت به آموزش پزشکی جامعه نگر
- آموزش پاسخگو به عنوان ماموریت اصلی دانشگاه
- ارتقای سلامت (*Health promotion*) و آموزش و پژوهش در مورد آن بعنوان اهداف استراتژیک دانشگاه
- اهمیت حضور متخصص پزشکی اجتماعی در مراکز آموزشی درمانی در راستای اعتبار بخشی آموزشی بیمارستانها
- ایجاد امکان برای اعزام اعضای هیئت علمی گروه به خارج از کشور جهت کسب توانمندی در آموزش پزشکی خانواده و پزشکی اجتماعی
- نیاز سایر بخش ها و سازمانها (آموزش و پرورش، صدا و سیما، شهرداری، سازمانهای بیمه ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، اداره کل زندانها، بهزیستی به همکاریهای آموزشی و پژوهشی با گروه پزشکی اجتماعی
- اولویت دانشگاه و معاونت آموزشی وزارت در خصوص آموزش در عرصه و آموزش سرپایی

تهدیدها Threats

- تغییرات الگوی جمعیتی (نیاز به تغییر در محتوای آموزشی دوره های کارآموزی و کارورزی)
- مهاجرت از روستاها به شهرها
- تغییرات الگوی بیماریها

- گرایش مسئولین پژوهشی دانشگاه به تحقیقات بنیادی و کم ارزش تلقی کردن تحقیقات جمعیتی و کیفی
- وضعیت نابسامان معیشتی دانش آموختگان متخصص پزشکی اجتماعی در نظام سلامت
- وضعیت مبهم آینده شغلی و معیشتی متخصصین پزشکی خانواده

رویکردهای استراتژیک

۱. در اختیار گرفتن یک یا چند مرکز سلامت آموزشی
۲. همکاری با متخصصین پزشکی اجتماعی و پزشکی خانواده خارج از دانشگاه در راستای آموزش دانشجویان
۳. گسترش پرونده های الکترونیکی کلینیک های آموزشی
۴. ارتقای آموزش در عرصه دانشجویان پزشکی و MPH
۵. ادغام عمودی آموزش پزشکی اجتماعی و خانواده در دوره پزشکی عمومی
۶. گسترش گرایش ها و لاین های تخصصی گروه (آموزشی، بالینی و پژوهشی) (سالمندان، سلامت جنسی، *life style medicine*)
۷. راه اندازی نظام نسخه نویسی اجتماعی در آموزش ها، پژوهش ها و خدمات گروه

اهداف کلان GOALS

- G1: تربیت نیروی انسانی کارآمد در رشته های مرتبط با پزشکی اجتماعی و خانواده و سلامت عمومی به منظور تامین نیازهای سلامت جامعه
- G2: توسعه دوره های تکمیلی
- G3: توسعه کمی و کیفی پژوهش
- G4: جذب منابع مالی از مراجع خارج دانشگاه جهت انجام پژوهش
- G5: مشارکت فعال در آموزش جامعه و گروههای ذینفع در راستای عوامل تعیین کننده سلامت و بهبود کیفیت زندگی
- G6: ایجاد و گسترش عرصه مناسب آموزشی و پژوهشی و مراقبتی پزشکی اجتماعی و خانواده
- G7: ارتقای مستمر دانش و مهارت های حرفه ای اعضای هیئت علمی و کارکنان گروه
- G8: مشارکت فعال در ارتقای مستمر دانش و مهارت دانش آموختگان، اعضای هیئت علمی و کارکنان دانشگاه در خصوص روش های پژوهش و ارتقای سلامت

G9: گسترش کلینیک های آموزشی گروه

اهداف اختصاصی Objectives

G1: تربیت نیروی انسانی کارآمد در رشته های مرتبط با پزشکی اجتماعی و خانواده و سلامت عمومی به منظور تامین نیازهای سلامت جامعه .

G1O1: بازنگری و تغییر در برنامه های آموزشی دوره کارورزی و کارآموزی در راستای تغییرات

جمعیتی و نیاز های جامعه تا پایان سال ۱۴۰۱

G1O2: استفاده از *logbook* و *portfolio* الکترونیکی در آموزش و ارزیابی دوره های

کارورزی تا پایان سال ۱۴۰۱

G1O3: اجرای برنامه های آموزش مداوم هر سال یک برنامه تا پایان برنامه

G1O4: به روز رسانی سایت گروه و بارگزاری مطالب آموزشی تا پایان سال ۱۴۰۱

G2: توسعه دوره های تکمیلی

G2O1: گسترش برنامه آموزش MPH استعددهای درخشان به پذیرش آزاد از دانش آموختگان

رشته های مختلف تا پایان سال ۱۴۰۱

G2O2: گسترش پژوهش های مبتنی بر جامعه و نیاز دانشگاه و جامعه در دوره های تکمیلی

G2O3: تصویب یک دوره فلوشیپ در گروه تا پایان برنامه

G3: توسعه کمی و کیفی پژوهش

G3O1: هدایت حداقل ۳ پایان نامه تحقیقی در سال توسط هر عضو هیئت علمی گروه تا پایان

برنامه

G3O2: مشارکت در حداقل ۳ طرح دانشگاهی توسط گروه در طول برنامه

G3O5: مشارکت در برگزاری حداقل ۲ کارگاه روش تحقیق یا مقاله نویسی دانشگاهی یا کشوری

با مشارکت مرکز تحقیقات SDH تا پایان برنامه

G3O6: چاپ حداقل ۱۰ مقاله خارجی و ۱۲ مقاله داخلی در سال در مجلات معتبر علمی

پژوهشی در هر سال در طول برنامه

G3O7: شرکت در حداقل ۵ کنگره داخلی و ۳ کنگره خارجی توسط اعضای گروه در سال تا آخر

برنامه

G۴ : جذب منابع مالی از مراجع خارج دانشگاه جهت انجام پژوهش

G۴O۱: جذب حداقل ۲ گرانت بین المللی در طول برنامه

G۴O۲: مشارکت و اجرای حداقل یک طرح تحقیقاتی از سازمانهای خارج از دانشگاه در سال در طول برنامه

G۴O۳: مشارکت و اجرای حداقل یک طرح تحقیقاتی مشترک با سایر دانشگاههای علوم پزشکی در سال تا آخر برنامه

G۵ : مشارکت فعال در آموزش جامعه و گروههای ذینفع در راستای عوامل تعیین کننده سلامت و بهبود کیفیت زندگی

G۵O۱: حضور حداقل ۴ بار در صدا و سیما در سال جهت آموزش عموم مردم در راستای ارتقای سلامت در طول برنامه

G۵O۲: چاپ حداقل ۵ مقاله در مجلات و روزنامه های عمومی در سال در طول برنامه

G۵O۳: حضور حداقل ۳ بار در مجامع عمومی یا نشستهای سازمانها و گروههای ذینفع جهت آموزش در خصوص عوامل تعیین کننده سلامت در طول برنامه

G۶: ایجاد و گسترش عرصه مناسب آموزشی و پژوهشی و مراقبتی پزشکی اجتماعی و خانواده

G۶O۱: آموزش و ارزیابی طب سرپایی، پزشکی خانواده، طب پیشگیری، سالمندان و سلامت جنسی در کلینیک های آموزشی گروه بر اساس *study guide* پورتفولیوی الکترونیکی تا آخر برنامه

G۶O۲: طراحی و اجرای حداقل ۵ طرح پژوهشی مرتبط با جمعیت تا آخر برنامه در مراکز سلامت و کلینیک ها

G7: ارتقای مستمر دانش و مهارت های حرفه ای اعضای هیئت علمی و کارکنان گروه

GVO1: اعزام حداقل ۲ نفر از اعضای هیئت علمی گروه به خارج از کشور جهت کسب توانمندی

در زمینه آموزش پزشکی خانواده تا پایان برنامه

GVO2: برگزاری کنفرانس ها و نشستهای علمی گروه هر ۲ هفته یکبار تا پایان برنامه

GVO3: شرکت هر عضو هیئت علمی گروه در حداقل دو کارگاه علمی در سال تا پایان برنامه

GVO4: ارتقای فردی و حرفه ای کارشناسان گروه با شرکت آنها در حداقل ۲ کارگاه آموزشی در

سال تا آخر برنامه

G8: مشارکت فعال در ارتقای مستمر دانش و مهارت دانش آموختگان، اعضای هیئت علمی و

کارکنان دانشگاه

G8O1: برگزاری حداقل ۱ برنامه آموزش مداوم در سال تا آخر برنامه با همکاری مرکز تحقیقات

SDH